

HUQUQIY MADANIYATINI ESHITISHDA NUQSONI BO'LGAN O'QUVCHILARDA RIVOJLANTIRISHGA OID ZAMONAVIY YONDASHUVLAR

Sadirova Kamola Giyozovna

Nizomiy nomidagi TDPU

Surdopedagogika va maxsus pedagogikaning klinik asoslari
kafedra o'qituvchisi PhD.

Annatatsiya

Eshitishda nuqsoni bo'lgan o'quvchilarda huquqiy madaniyatni shakllantirish, ularni mustaqil hayotga tayyorlashda huquqshunoslik fanlari alohida ahamiyat kasb etadi. Uzluksiz ta'lim tizimida jamiyat, davlat va huquq masalalariga adolat, erkinlikka asoslangan holda yondashib, huquqiy munosabatlar qanday tartibga solinishini o'rganishga talab kuchaymoqda. Yoshlarimizning qonunlarini, o'zlarining haq-huquqlarini qay darajada bilishlari Konstitutsiyani o'rganishni, huquqiy ta'limni tashkil qilishni yoshligidan boshlab uzluksiz davom ettirish zarurligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: Qonun, Konstitutsiya, huquq, ta'lim-tarbiya, huquqiy madaniyat, axloqiy tarbiya, eshitishda nuqsoni bo'lgan o'quvchi, uzluksiz ta'lim, ta'lim-tarbiya.

Eshitishda nuqsoni bo'lgan o'quvchilarda huquqiy madaniyatni shakllantirish, ularni mustaqil hayotga tayyorlashda huquqshunoslik fanlari alohida ahamiyat kasb etadi. Huquqiy ta'lim-tarbiya – bu huquqiy madaniyatning, ya'ni insonga huquq beradigan barcha ijobiy va qimmatli tomonlarini o'zlashtirishning qo'shimcha tarkibiy qismi, xolos. Uzluksiz ta'lim tizimida jamiyat, davlat va huquq masalalariga adolat, erkinlikka asoslangan holda yondashib, huquqiy munosabatlar qanday tartibga solinishini o'rganishga talab kuchaymoqda.

Huquqiy tarbiya - bu jamiyat a'zolarining yurish-turish madaniyatiga va ongiga huquq haqidagi bilimlarni doimiy ravishda maqsadga muvofiq ta'sir etish orqali singdirib borish jarayoni. Huquqiy nigilizm – bunda (lot. “nihil”-“hech narsa”) huquq sub'ekt(lar)ining amaldagi huquq normalarini mensimasligi, ularga hurmatsizlik munosabatida bo'lishi yoki inkor qilishi tushuniladi.

Huquqiy ong - bu ijtimoiy ongning shakllaridan biri bo'lib, kishilarda huquqqa, qonunchilikka, huquq-tartibotga va boshqa huquqiy hodisalarga nisbatan bo'lgan

g'oyalar, his tuyg'ular, tasavvurlar yig'indisidir. Huquqiy ruxiyat - alohida ijtimoiy guruh, shaxs yoki butun jamiyatda stixiyali ravishda vujudga keladigan huquqiy tuyg'ular, hissiyotlar, kayfiyatlar, fikrlar yig'indisidan iborat. Huquqiy mafkura - bu sinfning, jamiyatning huquqiy qarashlari, g'oyalari, tasavvurlari va talablarining ilmiy tizimlashtirilgan ifodasidir. Huquqiy madaniyat - bu kishilarning huquqiy bilim darajasi, huquqqa nisbatan ongli munosabati, huquqni hurmat qilish va unga rioya qilishi hisoblanadi.

Gap yoshlarimizning qonunlarini, o'zlarining haq-huquqlarini qay darajada bilishlari to'g'risida borayapti. Konstitutsiyani o'rganishni, huquqiy ta'limni tashkil qilishni yoshligidan boshlab uzliksiz davom ettirish zarurligi ko'rsatilgan. Ularda jumladan, bolalar ongiga oila, maktabgacha bo'lgan tarbiya muassasalaridayoq ma'naviy va huquqiy me'yorlar to'g'risidagi dastlabki tushunchalarni singdirish, ularning axloqiy qoidalardan xabardor bo'lishi, kelgusida o'quv va tarbiya jarayonida bu bilimlarni kengaytirib va chuqurlashtirib borib, aniq ifodalangan huquqiy qadriyatlarga aylantirishga erishish vazifasi qo'yilgan.

Bugungi kunda jamiyatimizning fuqarolari bo'lgan ruhiy va jismoniy rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalar, ayniqsa eshitishda nuqsoni bo'lgan o'quvchilarining ma'naviyati, huquqiy ongi, huquqiy madaniyati sohasida jiddiy tashvish uyg'otadigan holatlar borligidan ham ko'z yuma olmaymiz.

Xulosa qilib aytganda, yoshlarning huquqiy tarbiyasi, ularning Konstitutsiya va qonunlar bilan belgilangan huquqiy maqomi, barcha huquq va erkinliklari, ularga mos burch hamda majburiyatlar birligidan iborat ekanligini unutmaslikni talab etadi va bu yo'lda tinimsiz huquqiy ta'lim-tarbiyaviy ishlarni tizimli tarzda, uzluksiz amalga oshirib borishni taqozo etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Sadirova K. G. THE IMPORTANCE OF TEACHING FINE ARTS TO CHILDREN WITH HEARING PROBLEMS //International Scientific and Current Research Conferences. – 2023. – C. 35-40.
2. Giyozovna, S. K., & Shonazarovna, I. C. (2024). ESHITISHDA NUQSONI BO'LGAN BOLALARDA HUQUQIY MADANIYAT ASOSIDA AXLOQIY TARBIYA JARAYONINI SHAKLLANTIRISH. ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ, 47(4), 42-44.

3. Giyozovna, Sadirova Kamola, and Imamova Charos Shonazarovna. "ESHITISHDA NUQSONI BO 'LGAN BOLALARDA HUQUQIY MADANIYAT ASOSIDA AXLOQIY TARBIYA JARAYONINI SHAKLLANTIRISH." ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ 47.4 (2024): 42-44.

4. Sadirova, Kamola Giyozovna. "THE IMPORTANCE OF TEACHING FINE ARTS TO CHILDREN WITH HEARING PROBLEMS." International Scientific and Current Research Conferences. 2023.

5. Giyozovna, S. K., & Shonazarovna, I. C. (2024). ESHITISHDA NUQSONI BO 'LGAN BOLALARDA HUQUQIY MADANIYAT ASOSIDA AXLOQIY TARBIYA JARAYONINI SHAKLLANTIRISH. ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ, 47(4), 42-44.

6. Sadirova, K. (2022). Improving the methods of teaching visual activity to students with hearing impairments based on an innovative approach. ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal, 12(9), 27-30.

7. Sadirova, K. G. (2023, January). THE IMPORTANCE OF TEACHING FINE ARTS TO CHILDREN WITH HEARING PROBLEMS. In International Scientific and Current Research Conferences (pp. 35-40).

8. Sadirova, Kamola. "Improving the methods of teaching visual activity to students with hearing impairments based on an innovative approach." ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal 12.9 (2022): 27-30.